

Rajavartiolaitoksen esikunta
Raja- ja meriosasto

15.12.2025

Puolustusministeriö

PLM:n lausuntopyyntö 27.11.2025 (VN/10644/2024)

Rajavartiolaitoksen lausunto hallituksen esitykseen sotilastiedustelulain muuttamisesta**1 Yleistä**

Rajavartiolaitoksen edustajat ovat saaneet osallistua pysyvinä edustajina työryhmään, joka on valmistellut lausuttavana olevan hallituksen esityksen. Rajavartiolaitos kannattaa kyseistä hallituksen esityksen luonnosta. Rajavartiolaitoksen esikunnan, joka on samalla sisäministeriön rajavartio-osasto, lausunto on esitetty tarkemmin jäljempänä tässä asiakirjassa.

2 Laki sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta*18 § Yhteistyö muiden viranmaisten sekä yritysten ja muiden yhteisöjen kanssa*

Rajavartiolaitos pitää kannatettavana tehtyä esitystä liittyen haittaohjelmätietojen luovuttamiseen. Olisi kuitenkin tärkeää, että tietoja voitaisiin luovuttaa yrityksille ja muille yhteisöille myös, mikäli haittaohjelmätiedoilla arvioidaan olevan merkitystä sisäisen turvallisuuden taikka yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaamisen kannalta. Nyt esitetty sääntely mahdollistaisi haittaohjelmaan liittyvän tunnistamistiedon tai muun kuin henkilötiedon luovuttamisen, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen maanpuolustuksen tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Kyberympäristössä toimivat valtiolliset sekä muut järjestäytyneet tahot erityisesti ns. APT-toimijat pyrkivät kuitenkin vaikuttamaan kohdevaltioihin laaja-alaisesti eivätkä pelkästään maanpuolustuksen tai kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisiin toimintoihin. Siten tiedonluovutuksen olisi tapahduttava mahdollisimman laaja-alaisesti mahdollisimman matalalla kynnyksellä kuten esitysluonnoksen perusteluissa todetaankin. Haittaohjelmaa koskeva tieto ei perusoikeuksien kannalta kuulu luottamuksellisen viestin alaan, minkä tulisi mahdollistaa nyt esitettyä laaja-alaisempi tiedonluovuttaminen yrityksille ja muille yhteisöille.

18 a § Yhteistoiminta Rajavartiolaitoksen kanssa

Voimassa olevan rajavartiolaitain (578/2005) 3 §:n mukaan Rajavartiolaitos osallistuu sotilaalliseen maanpuolustukseen muiden tehtäviensä lisäksi. Rajavartiolaitos on myös aluevalvontalain (755/2000) 23 §:ssä mainittu aluevalvontaviranomainen. Rajavartiolaitos ylläpitää tilannekuvaa toimintaympäristöstä ja sen kehittämisestä. Rajavartiolaitoksen korkeaa valmiutta, toimivaltuuksia ja suorituskkyä hyödynnetään puolustusjärjestelmän tukena alueellisen koskemattomuuden valvonnassa ja turvaamisessa. Tilanteen niin edellyttäessä rajajoukkoja liitetään puolustusvoimiin. Rajajoukkoja käytetään maa- ja meripuolustuksen tehtäviin osana puolustusjärjestelmää. Rajavartiolaitoksen puolustus suunnittelu ja valmistelut toteutetaan kiinteässä yhteistoiminnassa puolustusvoimien kanssa.

Rajavartiolaitos on siis osa Suomen puolustusjärjestelmää. Tämä edellyttää käytännössä myös erittäin tiivistä yhteistyötä sotilastiedustelussa. Koska voimassa olevassa rajavartiolaissa tai sotilastiedustelulaissa (590/2019) ei ole säädetty Rajavartiolaitoksen tehtävistä sotilastiedustelussa on Rajavartiolaitoksen suorituskky tiedusteluviranomaisten tukemiseen ja tietojen luovuttaminen tiedusteluviranomaisille jäänyt nykysäädöksillä hyödyntämättä.

Rajavartiolaitoksen toiminta sotilastiedustelun tukemiseksi voidaan arvioida korostuvan normaalioloissa ja puolustusvalmiutta tehostettaessa, vaiheessa, jossa vieraan valtion asevoimien ja niihin rinnastettavien järjestäytyneiden joukkojen toimintaa valmistellaan. Rajavartiolaitoksen toiminta sotilastiedustelun tukemiseksi kohdentuisi alueellisesti rajavartiolaitain 4 §:n mukaisesti.

Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan esitettyä muutosta on pidettävä tältä osin kannatettavana. Tarkemmin kokonaisuuteen liittyviä huomioita esitetään jäljempänä Rajavartiolaitain muuttamisesta annetun lain yhteydessä.

3 Laki puolustusvoimista

8 b § Tiedonhankinta yleisesti saatavilla olevista lähteistä

Esitettyä muutosta on pidettävä kannatettava. Kyse on lainsäädännössä laajalaisesti tunnistetusta muutostarpeesta avointen lähteiden tiedon hankinnan osalta. Ehdotettu sääntely mahdollistaa erityisesti ns. keräinten käytön tiedon automatisoiduksi keräämiseksi.

Rajavartiolaitos on tunnistanut myös oman lainsäädännön osalta vastaavanlaisen muutostarpeen.

4 Laki rajavartiolain muuttamisesta

3 § Rajavartiolaitoksen tehtävät

Lausuttavana olevassa hallituksen esityksen luonnoksessa esitetään Rajavartiolaitykselle uutena tehtävänä sotilastiedusteluun osallistumista ja siinä tehtävässä sotilastiedusteluviranomaisten tukemista.

25 a § Rajavartiolaitoksen osallistuminen sotilastiedusteluun

Rajavartiolaitoksen tässä tehtävässä käytettävissä olevista toimivaltuuksista säädetäisiin sotilastiedustelusta annetussa laissa. Rajavartiolaitoksen toimenpiteet sotilastiedusteluviranomaisten tiedustelutehtävien tukemiseksi tapahtuisivat aina sotilastiedusteluviranomaisen pyynnöstä.

Esitettyjä muutoksia on pidettävä kannatettavina. Kuten hallituksen esitysluonnoksessakin todetaan, niin sotilastiedustelun kannalta yllättävät tilanteet voivat tulla (erityisesti rajanylityspaikoilla) ensivaiheessa Rajavartiolaitoksen tietoon. Nykysääntely ei kuitenkaan mahdollista Rajavartiolaitoksen suorittavan toimenpiteitä sotilastiedustelun tarkoituksessa ja lukuun. Rajavartiolaitos yhtyy esitettyyn näkemykseen siitä, että muutoksella parannetaan Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien yhteistyötä ja erityisesti tuetaan sotilastiedustelua.

Rajavartiolaitos arvioi, että ajoittain voi tulla eteen tilanteita, joissa Rajavartiolaitos itse havaitsee esimerkiksi rajatarkastuksen yhteydessä jotain, minkä voidaan arvioida edellyttävän välittömiä sotilastiedustelun alaan kuuluvia toimia, mutta asiaan ei vielä liity mitään sotilastiedusteluviranomaisen toimenpidepyyntöä. Tällaisissa tilanteissa Rajavartiolaitos ei voisi aloittaa toimia oma-aloitteisesti. Näiden nopeiden yllättävien tilanteiden edellyttämien toimien suorittamiseksi Rajavartiolaitos katsoo välttämättömäksi, että toiminnan tueksi rakennetaan sotilastiedustelun toimesta toimiva päivystysjärjestely, joka sisältää toimenpiteistä päättämiseen oikeutetun päätöksentekotason tavoittamisen kaikkina vuorokauden aikoina.

Rajavartiolaitos yhtyy hallituksen esityksen luonnoksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että uudet tiedustelutoimivaltuudet edellyttävät Rajavartiolaitoksen henkilöstön täydennyskoulutusta. Suurin osa tiedustelutoimivaltuuksista eivät kuitenkaan menetelminä ole Rajavartiolaitokselle uusia, vaan niitä käytetään uudellisessa tarkoituksessa.

5 Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 32 §:n muuttamisesta

32 § Henkilötietojen luovuttaminen toiselle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle

Esitetyllä muutoksella henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin (639/2019) mahdollistetaan salassapitosäännösten estämättä Rajavartiolaitokselle oikeus luovuttaa Puolustusvoimille radioteknisen valvonnan tietoja sotilastiedustelutehtäviä varten. Tämä parantaa Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien yhteistyötä, tukee sotilastiedustelua, parantaa maanpuolustusta ja kansallista turvallisuutta.

6 Muuta

Rikostiedustelulakihanke

Rajavartiolaitos haluaa vielä lopuksi tuoda tässä yhteydessä esille, että sillä on parhaillaan valmistelussa Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevan lainsäädännön valmistelu. Hankkeen tavoitteena on erityisesti vahvistaa Rajavartiolaitoksen mahdollisuuksia ennalta estää ja torjua laittomaan maahantuloon liittyvää järjestäytynyttä rikollisuutta sekä torjua vakavaa rikollisuutta, joka uhkaa rajaturvallisuutta.

Sääntelyssä tullaan huomioimaan mahdollisuudet luovuttaa tietyin edellytyksin tietoa sotilastiedusteluviranomaisille maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Kontra-amiraali

Tom Hanén

Raja- ja meriosaston osastopäällikkö
Prikaatikenraali

Mika Rytönen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 15.12.2025 klo 11:27.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

TIEDOKSI

Rajavartiolaitoksen päällikkö
Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö

Raja- ja meriosasto/RVLE
Oikeudellinen osasto/RVLE